No. 1448 Zaterdag 30 September 1911. 28ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

BUREAUX VAN DIT BLAD
Redactie en Administratie
Oud No. 223. Nieuw No. 4.
Waterkant, Overzijde.

Es Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire. Aruba, St. Martin (P. H.), St. Eustatius i Saba fl. 10.— pa anja
Un numero sol fl. 0.15.
Anuncio di 1 te 7 regel f 0.50 cada regel mas 7½ cts.

DUITSCHE HANDELS-ENERGIE.

De Duitsche Keizer is de groote stuwkracht van den Duitschen handel. Om dien te steunen zorgt hij telken jare ook voor een steeds grootere uitbreiding van de Marine-vloot. Opmerkenswaardig zijn onder dit opzicht de woorden van den Keizer, de vorige maand aan een feestmaal van den Senaat te Hamburg gesproken:

„Wij behoeven ons niet te verwonderen, dat het opbloeien van den handel van ons jong vereenigd vaderland menigeen in de wereld onaangenaam is. Ik geloof evenwel, dat concurrentie op commercieel gebied gezond en noodzakelijk is, om den stoot te geven tot nieuwe præstaties.

De mededinging kan in vrede worden uitgevochten. Ter bescherming van handel en scheepvaart heeft 't Duitsche volk een machtig ontwikkelde oorlogsvloot geschapen; zij is een beeld van den wil van het Duitsche volk om zich op zee te doen gelden.

Als ik de geestdrift der Hamburgers goed begrepen heb, dan geloof ik te kunnen aannemen, dat het hun meening is dat wij moeten voortgaan onze vloot te versterken, zoo dat wij zeker kunnen zijn, dat niemand ons de ons toekomende plaats aan de zonzijde zal betwisten."

* * *

Om zich een denkbeeld te vormen aan de geweldige expansie van den Duitschen handel, leze men het merkwaardig rapport, door den Heer PINGAUD, den franschen Consul te Düsseldorf in Rijnpruisen, gezonden aan den Minister van Handel en Nijverheid te Parijs.

De Consul bespreekt in dit rapport de ontzaggelijke ontwikkeling, die de Duitsche handel, vooral de uitvoer sedert 1870 genomen heeft. Daaruit blijkt dat het Duitsche rijk tegewoordig de tweede plaats inneemt, wat den handel betreft met het buitenland.

In 1910 vertegenwoordigde die handel een waarde van 16.076 millioen Mark. Bovenaan staat Engeland met 20.482 mill. Mark. Daarna volgt Duitschland; de Vereenigde Staten bekleeden de derde plaats met 14,471 mill. M., terwijl Frankrijk eerst den vierden rang inneemt met 10 365 Millioen Mark.

Sedert 1870, het stichtingsjaar van het Duitsche Rijk is de waarde van den Duitschen uitvoer *verdriedubbeld* en van 2.492 millioen mark tot 7.467 mill. M. in 1910 gestegen. Onder dit laatste bedrag is zelfs nog niet inbegrepen de uitvoer van goud en zilverwerk. Deze Fransche Consul maakt de volgenden eigenaardige opmerking; Als men de cijfers van den handels-omzet van Duitschland met die van Frankrijk met elkander vergelijkt, dan merkt men op, dat voor beide landen deze cijfers in dezelfde verhouding staan tot de bevolking.

Deze overeenkomst wijst op het innig verband, dat er bestaat tusschen den voorspoed van een land en de toename der bevolking; dat bewijst ook dat in beschaafde landen de vermeerdering van kapitalisten geëvenredigd is aan den opbloei van handel en industrie.

Dit economisch verschijnsel treedt duidelijk aan het licht in hetgeen in Duitschland plaats vond in het tijdperk van stilstand tusschen 1880 en 1894 ten gevolge van het feit, dat in die jaren 1.200.000 landverhuizers uit Duitschland wegtrokken.

Met de cijfers van de stijging van den export tusschen 1871 en 1879 tot basis, zou de toename in de bovengenoemde 14 jarige periode in gelijke verhouding 600 mill. Marken hebben moeten bedragen; of wel naar de verhouding van de vermeerdering tusschen de jaren 1895 tot 1907 toch minstens 400 mill. Mark en toch bedroeg de werkelijke vermeerdering in die 14 jaren tusschen 1880 en 1894 slechts 75 mill. Marken, dus nauwelijks 5 mill. M. per jaar.

Deze Franschman, die natuurlijk niet anders dan met een zekeren afgunst den buitengewonen vooruitgang van Duitschland sedert 1895 gadeslaat, heeft om zich te troosten de volgende kenteekenen van een naderenden teruggang weten op te sporen.

De landen, die door de produkten der Duitsche industrie als 't ware overstroomd worden, beginnen door hooge invoerrechten aan dien toevloed paald en perk te stellen. De Engelsche markt, die vroeger sommige Duitsche artikelen gretig opnam, is nu daarvoor gesloten.

Wat de Nieuwe Wereld betreft, overstroomt de industrie van de V. St. van Noord Amerika met zijn produkten Centraal-Amerika, en door Brazilie ook Zuid-Amerika. Japan tracht zich meester te maken van het uitgestrekte afzetgebied in het Uiterste Oosten, waarop Duitschland reeds meende beslag te kunnen leggen.

Zoo is de Duitschen industrie juist door zijn uitbreiding innig verbonden geworden aan den algemeenen wereldhandel en afhankelijk van het Buitenland en begint zij tot haar groote teleurstelling en schade de reactie te ondervinden ten gevolge van den slechten economischen toestand der andere landen of van de douane-meatregelen door dezen genomen.

* * *

Wij gelooven niet, dat PINGAUD, deze Fransche consul door deze laatste verwachtingen en voorspellingen iets anders bereikt heeft, dan zijn landgenooten in 't gevlei te komen en hun natuurlijken afkeer van den machtigen nabuur eenige bevrediging te schenken.

Hun eigen werkkracht en wedijver zal er niet door aangevuurd worden. En toch tegenover de ontzagwekkende energie van den Duitschen landaard die overal doordringt, overal zich vestigt, en alles in zich opneemt, ware dit van grooter nut geweest.

Hoe staat het intusschen met den Nederlandschen handel ten opzichte van Duitschland?

Duitschland, dat op zijne grenzen een hoog tarief van invoer heft, heeft volgens „Export" een der toonaangevende Duitsche Handelsbladen, een invoer in 1910:

uit Nederland	258.5	Mill.	Mark
„ Ned. O.-I.	187.3	„	„
„ „ W.-I.	0.5	„	„
	446.3		

en een uitvoer in 1910

naar Nederland	498.6	„	„
„ Ned. O.-I.	49.8	„	„
„ „ W.-I.	0.7	„	„
	549.1		

Zooals men ziet is de Duitsche export naar Nederland aanzienlijk grooter dan onze export naar Duitschland. Door den grooten import uit Ned. O. I. wordt echter dit onderscheid gedeeltelijk goed gemaakt.

Duitschlands invoer uit Nederland bestaat grootendeels uit veeteelt en tuinbouwproducten, boter, kaas, vleesch, groenten enz. Daarbij komen tabak, koffie, tin, caoutchouc, kina enz. uit Ned. O.-I.

In Duitschland's uitvoer naar Nederland komen — behalve steenkolen, granen, meel, lijnkoeken, huiden, kunstmeststoffen — hoofdzakelijk voor, industriefabriekaten en verder de meest uiteenloopende producten van weefindustrie en confectie, verder ijzer en ijzerwaren, voornamelijk rails, electrotechnische apparaten, machines, rijwielen, leder, cement, bier enz.

* * *

Ziehier hoe of een andere Fransche consul (in Spanje) in de *Echo de Paris* de activiteit der Duitschers op handelgebied teekent:

„Tegenover drie Fransche handelsreizigers, die de Andalusische mijnen bezoeken, komen minsten twaalf Duitsche. Een groot personeel van technische en commercieel geschoolde agenten en vertegenwoordigers bereist het land, als het zich er ten minste niet vestigt. Door hun groot getal en hun doorzettingsvermogen overwinnen zij alle hindernissen. Een koopman geeft ten slotte toe, wanneer hij binnen korten tijd bezoek van verschillende vertegenwoordigers van Duitsche huizen ontvangen heeft. Zij weten op alle tegenwerpingen een antwoord te vinden, bieden allergunstigste betalingsvoorwaarden aan, houden zich stipt aan de leveringstermijnen, verminderen den prijs van een artikel, dat door de groote productie toch reeds goedkoop is, zoo, dat de fabrikant er nog juist een paar stuivers aan verdient, en verkoopen het zelfs met verlies, wanneer — wat meermalen voorkomt — een van die groote „stocks", welke de Duitsche industrie plotseling op de markt brengt, tot iederen prijs weg moet......."

De Duitsche handelsreizigers hebben tot dien bewonderenswaardigen vooruitgang van den Duitschen uitvoer het meest bijgedragen. Het reeds genoemd rapport bericht, hoe talrijk en onvermoeid zij door het land trekken, zich nooit, hoe zij ook ontvangen worden uit het veld laten slaan, altijd op hun post zijn en iedere gelegenheid aangrijpen om de producten van hun land aan te prijzen.

Een koopman in Malaga een Franschman, ontdekt op een morgen, dat de schuiflade van zijn schrijftafel opengebroken is. Hij gaat dadelijk naar het politie-bureau om het aan te geven, en hij heeft het bureau nog niet verlaten of de vertegenwoordiger van een Duitsche brandkastenfabriek biedt hem zijn diensten reeds aan, en laat hem teekeningen van niet te overtreffen brandkasten zien."

BLADVULLING.

De menschen hebben alles veranderd, en hervormd, het wordt nu tijd, dat zij *zichzelf* eens gaan veranderen.

Landbouw-Varia.

I.

Onder dezen titel zullen wij op ongeregelde tijden verschillende berichten, die van eenig nut of belang kunnen zijn voor den landbouw en de cultures onzer kolonie, in ons blad opnemen.

I. SISALTOUW BIJ DE MARINE.

Herhaaldelijk hoort men in onze kolonie beweren, dat het touw van *sisalvezels* gevlochten onmogelijk kan concurreeren met het *manilla-touw* en daarom aan boord van de schepen niet kan gebruikt worden. De reden hiervan zou zijn, omdat het sisaltouw niet tegen den invloed van het water bestand is, en in 't water rot.

Waarop die bewering steunt, blijft in het duister. Het zal hier wel hetzelfde geval zijn, als met zooveel andere zaken, gelijk bv. ook onze stroohoeden hier gevlochten, die bij voorkeur hier *niet* gedragen worden. Wil *hier* iets goed zijn, dan moet het *per sé* uit het buitenland afkomstig zijn.— Met zulk een averechtsch systeem werken wij ons zelf tegen.

Wij moeten zelf eerst eens beginnen, onze eigen produkten wat meer te waardeeren en ons best doen ook in eigen kring er propaganda voor te maken, anders missen wij 't recht te klagen, dat het buitenland onze artikelen niet op prijs stelt. Om nu op ons eerste onderwerp, het *sisaltouw* terug te komen, zijn wij in staat, die bewering, omtrent het minderwaardige van het *sisalvezels*, met het volgende bewijs te weerleggen.

De Duitsche Marine heeft aan boord harer oorlogsschepen en op haar Rijkswerven langdurige proeven genomen met touw gemaakt van *sisalhennep*, die afkomstig was uit Duitsch-Oost-Afrika.

Die proeven zijn volkomen bevredigend afgeloopen. Die sisalvezels waren gevlochten tot dikke kabeltouwen, tot trossen, en werden gebruikt voor den *sleep*-dienst.

Dus met andere woorden, onder de meest ongunstige omstandigheden, dat die touwen telkens in het water hingen, dus aan rotting en tegelijk aan een groote trekkracht waren blootgesteld.

De uitslag was, dat het sisaltouw *gelijkwaardig* was aan het Manillatouw.

Praktisch, als de Duitschers zijn en steeds er op uit, om eigen industrie en hun koloniën te bevoordeelen, werd

Feuilleton.

MOEILIJKHEDEN MET VENEZUELA.

DE ZAAK-THIELEN.

III. (SLOT).

Ten slotte vestigt de heer Thielen er de aandacht van den minister op, dat in de gunstige regeling van deze aangelegenheid ook eenigermate het belang der kolonie Curaçao is betrokken:

„Talrijke jongelieden aldaar zien zich genoodzaakt een bestaan te zoeken in den vreemde, voornamelijk in Venezuela. Veelal heb ik dan ook in mijn zaken Curaçaonaars in dienst genomen. Nu zou het op deze landgenooten noodzakelijk een slechten indruk maken, wanneer zij moesten ervaren, dat zij, evenals ik, de kans liepen om, door jaren lang werken tot eenigen welstand gekomen, hun have en goed te zien opgeofferd aan de willekeur van het gepeupel uit de stad hunner inwoning, zonder dat hun regeering hun de noodige bescherming verzekert."

Naar aanleiding van de verklaringen in het Geelboek van den Venezolaanschen minister van buitenlandsche zaken omtrent de gronden, waarop de regeering zich niet verantwoordelijk acht voor handelingen door muiters bedreven, den heer Thielen naar een Venezolaansche rechtbank verwijst, enzoovoort, kan nog het volgende worden opgemerkt:

Tijdens de revolutie in Nicaragua onder generaal Reyes vergde deze van de kooplieden een extra invoerrecht. Na het mislukken van de revolutie protesteerden de Amerikaansche kooplieden hiertegen en eischten teruggave van het te veel betaalde door bemiddeling van de regeering der Vereenigde Staten. Deze wendde zich te dezer zake tot de regeering van Nicaragua, die allerlei uitvluchten zocht en ten laatste verlangde, dat bedoelde kooplieden hun eisch aanhangig zouden maken maken bij de rechtbank te Bluefields, een stelsel dat de V. S. zelf huldigde.

Bij schrijven van 29 September 1899 antwoordde het Department of State hierop:

„De regeering van de V. S. erkent
„niet de bevoegdheid van eenige Ni-
„caraguaansche rechtbank, om te be-
„slissen over het recht van Ameri-
„kaansche onderdanen in Nicaragua,
„wanneer zij een beroep gedaan heb-
„ben op hun regeering om bescher-
„ming, en wanneer deze hun zaak
„tot de hare gemaakt heeft." De regeering acht den eisch hiertoe zóó ongewoon, dat zij weigert, zelfs om erover in discussie treden.

In verband hiermee zij herinnerd dat, zooals de couranten indertijd meldden, onze regeering met Dr. Paul was overeengekomen, dat de vordering van den heer Thielen buiten het protocol zou blijven, doch in der minne zou worden geschikt: Dr. Paul gaf verzekering van dit laatste op machtiging daartoe van zijn regeering. Onder deze voorwaarde is het eerste protocol gesloten. Nederland had toen dus reeds de vordering van den heer T. tot de zijne gemaakt. Dit blijkt ook uit het Geelboek van minister Matos, waar geconstateerd wordt, dat onze regeering, na het waardeloos worden van het protocol met Dr. Paul, 400,000 Bs. eischte voor den heer Thielen, en de regeling dezer reclamatie als een conditio sine qua non stelde voor het herstel der diplomatieke betrekkingen.

Toen er 1901 moeilijkheden rezen tusschen Duitschland en Venezuela over vorderingen van Duitschers voor geleden schade door revolutionaire troepen, en het zich liet aanzien dat de onderhandelingen hierover toch niets zouden leiden, zoodat Duitschland verplicht zou zijn met kracht van wapenen klem bij te zetten aan zijn eischen, toen wendde het zich eerst tot de Vereenigde Staten, om zich te overtuigen van het oordeel der Amerikaansche regeering over een optreden tegen Venezuela.

Bij schrijven van 11 December 1901 zegt de Duitsche gezant te Washington hieromtrent in zijn exposé aan het Departement of State: „de leden van deze rechtbanken zijn volkomen afhankelijk van de Venezolaansche regeering en zijn herhaaldelijk zonder meer ontslagen door den president der republiek". — Daar er dus geen onpartijdigheid van deze rechtbanken kon worden verwacht, weigerde Duitschland een dergelijke procedure.

Minister Matos zegt in zijn Geelboek, en ook President Gomez verklaart het in zijn Boodschap, dat de grondwet van Venezuela niet toelaat, dat vreemdelingen schadevergoeding vorderen voor nadeel, hun door muiters of rebellen toegebracht. — Reden, waarom de heer Thielen dus geen rechten zou kunnen doen gelden. Daartegenover bevreemdt het, beide regeeringspersonen later te hooren zeggen, dat de heer Thielen zijn zaak aan het oordeel der Venezolaansche rechtbank kan onderwerpen.

Inderdaad bevat de grondwet een bepaling, als waar op de regeering zich beroept. Maar geen mogendheid heeft daarom ooit afgezien van billijke eischen tot schadevergoeding voor zijn onderdanen, en Venezuela heeft die dan ook herhaaldelijk en herhaaldelijk betaald, hierdoor telkens erkennende, dat die grondwetsbepaling niet gehandhaafd kan worden.

De Europeesche mogendheden zijn het er trouwens vrij algemeen over eens, dat de regeeringen verantwoordelijk zijn voor schade van alle revolutionaire bewegingen, tenzij onomstootelijk vast staat, dat de bestaande regeering beslist machteloos was om die bewegingen te onderdrukken, hetgeen moet blijken uit het mislukken van de hiertoe aangewende pogingen. En dat de politie in Caracas gemakkelijk het plunderen van 's heeren Thielen's magazijnen had kunnen tegengaan, is uit een en ander nu toch wel buiten allen twijfel af te leiden.

Ten slotte zijn bij het dossier een aantal Venezolaansche Couranten van de veelbewogen Meidagen 1908 gevoegd, waaruit eveneens duidelijk de overtuiging blijkt, dat het plunderen van de magazijnen van den heer

terstond het besluit genomen dat voortaan ook touw, van sisalhennep vervaardigd, aan boord van de Marine-schepen mag gebruikt worden. Noodig is het wel niet, maar laten wij ten overvloede *pour l'acquit de conscience* nu ook zulke proeven nemen met de Curaçaosche sisalvezel, maar dan ook bij gunstigen uitslag, dat praktisch voorbeeld van de Duitschers navolgen.

2. Een nieuwe Cultuur voor onze Kolonie.

Het levert altijd een groot risico op, met een cultuur te beginnen, waarvan de planten niet inheemsch zijn. De cultuur, die wij hier op het oog hebben, heeft dat inconveniënt niet. De plant komt hier in onze kolonie op verschillende plaatsen voor, stelt zich tevreden met de meest bescheiden eischen, kan uitstekend de droogte verdragen, en vertegenwoordigt een zeer hooge marktwaarde. Het bevreemdt ons ten zeerste, dat naar 't schijnt, nog nooit in onze kolonie de aandacht op deze plant gevallen is.

Naar ons uit vertrouwbare bron werd medegedeeld, was de Heer Versluys, onze vorige landbouwkundige van meening, dat deze plant voor ons klimaat niet geschikt was. De bewijzen pleiten echter juist voor het tegendeel.

De wetenschappelijke naam dezer plant is *Sanseviéra*. Er schijnen tot nu 13 verschillende variëteiten dezer plant gevonden te zijn; de meest bekende hiervan zijn de *sanseviéra zeylánica*, de *s. cylindrica*, *s. guineénsis*, en de *s. Ehrenbergii*. Tot welke soort onze Curaçaosche behoort, is voor zoover wij weten nog niet vastgesteld.

Op Curaçao is de plant bekend onder den naam van *Colébra*. De plant behoort tot het geslacht der *Liliaceën*. Oppervlakkig lijkt de plant wel iets op de agave, is echter veel kleiner, de bladeren zijn plat, lichtgroen van kleur met witte vlekken en soms als een spiraal ietwat omgekruld. Aan die gevlekte kleur en die spiraalvorm heeft de plant misschien wel onzen inlandschen naam *Colébra* te danken. Over het algemeen zijn de bladeren korter dan van de agave. Toch heb ik hier bladeren van bijna 1 M. lengte gezien. Ook hebben de bladeren dit voordeel, dat ze geheel doornloos zijn, dus ook zelfs de doorn aan de punt missen, en heel weinig pulp of afval bevatten. Welke eigenschap wat het oogsten en het vervoer betreft, een groot voordeel is. Zoodoende ook leveren de bladeren relatief een veel grooter percentage aan vezelstof dan de pita of de sisal.

De Heer Paul Fuchs, die een studiereis maakte door Duitsch-Oost-Afrika ontmoette in die kolonie uitgestrekte terreinen met deze in het wild groeiende planten. Doch vooreerst kon daar er nog niet aan gedacht worden deze te oogsten, zoolang de spoorlijnen nog niet meer in de nabijheid dier streken zijn doorgetrokken.

Bij de inlanders in Oost-Afrika heeft de s. cylindrica de meeste waarde.

Paul Fuchs zegt van de Sanseviéra-vezel, dat zij ternauwernood bij de vezels van de sisal in waarde achter staat en op de wereldmarkt met 700 tot 800 Mark per ton betaald wordt. De vezel onderscheidt zich voornamelijk hierin van die der sisal, dat zij veel fijner en zachter is en als zijde aanvoelt.

Van een blad *sanseviéra*, hier op Curaçao gegroeid, tot vezels bewerkt, heb ik ook diezelfde goede eigenschappen opgemerkt.

Dat deze *sanseviéra* wel degelijk hier in onze kolonie groeit en tegen de droogte bestand is en zeer waarschijnlijk zelfs op armoedige gronden kan groeien, blijkt hier uit, dat ik een *kalksteenachtig* terrein met zeer weinig aarde en zand bedekt, over eenige vierkante Meters oppervlakte dicht met deze plant begroeid zag, en die nooit eenige besproeiing dan van regen ontvangt en ondanks de felle droogte nog weinig teekenen van uitputting vertoonde.

De reden hiervan is waarschijnlijk hierin te zoeken, dat de plant zeer lange dunne wortels heeft, die zich over een groote oppervlakte verspreiden. Daardoor ook vermenigvuldigt de plant zich zeer spoedig over een groote uitgestrektheid door uitloopers. Ook op een sterk hellend terrein van *gruisgrond* vond ik een plek met sanseviera dicht begroeid. De Heer G. B. Dussel onze tegenwoordige landbouwkundige, nam met zeer veel belangstelling de sanseviéra op die kalksteengrond in oogenschouw, en verzocht een deel ervan als plantmateriaal voor den proeftuin.

In het belang van den bloei onzer culturen heb ik natuurlijk terstond aan dien wensch voldaan.

3. De Sisalcultuur op Java.

Op Java is deze cultuur in de laatste jaren snel tot ontwikkeling gekomen. Op het einde van 1908 waren reeds 11.000 bouw (à ⅞ H.A.) met agave beplant, in 1913 hoopte men reeds 45.000 bouw met deze vezelplant in cultuur gebracht te hebben. Vermelding verdient ook dat de sisal welig groeit niet alleen in de droge streken, maar ook zelfs daar waar jaarlijks meer dan 5000 m.M. regen valt.

Onder normale omstandigheden oogst men daar per bouw jaarlijks van 1¼ tot 1½ ton, in gunstige gevallen tot zelfs 2.4 ton en meer. Aan vezelstof krijgt hem daar van de 4 tot 5 jarige planten van *agave rigida var.-sisalana* 3 tot 4% en van de variëteit *elongata* tot 4.2% aan vezel. Al zou de prijs van de sisalvezel nog aanmerkelijk dalen, ook dan zal deze cultuur voor Java nog loonend zijn.

4. Leder gemaakt van kaktus.

Volgens de „*Natal Agricult. Journal*" heeft men in Arizona belangrijkproeven genomen door uit de kaktussoort: *Echino-cactus Wisleni* leder te bereiden. Het procedé wordt geheim gehouden, maar er is toch al vast bekend geworden, dat eerst het water uit de vezels, die een buitengewone sterkte en buigzaamheid bezitten, geperst wordt. Daarna worden de vezels in een vloeistof gekookt, die uit 3 deelen water, en uit één deel glycerine bestaat, en dan aan een looingsproces onderworpen.

Het resultaat is zoo bevredigend, dat op die wijze een ledersoort verkregen wordt, die van echt leder op geen enkele manier te onderscheiden is. Wij weten evenwel niet, of die Echino-cactus ook op onze eilanden voorkomt.

5. Ricinus-olie.

Volgens de „*Journal d'Agriculture tropical* is uit nieuwe proeven gebleken dat de olie, uit de zaden van de *ricinus* (karpat-olie) gewonnen, uitstekend voor machine-olie geschikt is, vooral voor die deelen van de machine, die aan een hooge temperatuur zijn blootgesteld. Ook bij groote hitte ontleedt deze olie niet, het is een voortreffelijk smeermiddel, en men behoeft er niet zulke groote hoeveelheden van te gebruiken als van de gewone minerale oliën.

Overlading bij het Onderwijs.

Een eigenaardige ervaring is in Pruisen met het lager onderwijs opgedaan.

Terwijl toch de school de kinderen tot hun veertiende jaar vasthoudt, is te Berlijn gebleken, dat een gemiddeld leerling die den geheelen cursus volgde, niet in staat is een behoorlijken brief te schrijven, doch daarbij tal van spelfouten maakt en, wat nog erger is, zich op zeer onbeholpen wijze uitdrukt.

In zaken waar zulke jongens in dienst komen wordt steen en been geklaagd over de ongeschiktheid der leerlingen, die toch het einddiploma der school medebrachten; ze zijn vaak niet eens in staat, een naam in het adresboek te zoeken, wijl zij... het alphabet niet goed in hun hoofd hebben.

En wat is nu het merkwaardige? Dat de resultaten van het onderwijs op de kleine dorpsscholen veel beter zijn.

Hoe dat komt?

Waarschijnlijk doordat in de steden het program is overladen; er worden allerlei wetenschappen aangeraakt, want meer kan de veelzijdigheid bij 't lager onderwijs niet geven en de hoofdzaken: lezen, schrijven— ook vooral stellen— en rekenen moeten daar onder lijden. Zich vlot en duidelijk van de moedertaal bedienen is meer waard dan kennis der toppen van de Himalaya en van de structuur eens apenschedels, maar te Berlijn wordt aan de laatste wetenschap de voorkeur gegeven.

Ook zal waarschijnlijk tot het merkwaardig verschil bijdragen de meerdere verstrooiing, die in de groote steden wordt geboden en die door de algemeene genotzucht en een domme opvoeding nog kunstmatig wordt „vergroot".

Terwijl het ook zou kunnen wezen, dat de toewijding bij de meer deftige leeraars in de hoofdstad kleiner was dan bij de schoolmeesters in de dorpen.

Maar hoe het zij: het feit ligt er en het is een treurig feit.

De Vliegkunst in den aanstaanden Oorlog.

De Fransche bladen publiceeren een brief van de bekende Gebr. Michelin, waarin zij de Aero-club een som van 150.000 frcs. aanbieden om verdeeld te worden onder degenen, die zich het meest verdienstelijk maken voor militaire vliegsport, — in zooverre daarbij van sport gesproken kan worden, — en meer speciaal in het doen van uitvindingen voor 't bruikbaar maken van toestellen tot het werpen van projectielen enz.

De 150.000 francs zullen in 4 prijzen worden verdeeld.

Een prijs van 50,000 francs zal worden toegekend aan dien aviateur die voor 14 Augustus 1912, in één vlucht de meeste projectielen heeft geworpen in een ruimte van 10 M. diameter.

De aviateur moet vijf projectielen meenemen, ieder van minstens 20 KG. en dan vliegend op een hoogte van ten minste 200 M. die projectielen laten vallen binnen de afgebakende ruimte, echter iederen keer, dat hij over het doel vliegt, slechts één projectiel.

Een prijs van 25,000 frs. zal op dezelfde voorwaarden worden toegekend aan dien aviateur, die, vliegend op een hoogte van 1000 M., de meeste projectielen geworpen heeft binnen een rechthoek van 100 M. bij 10 M.

De twee andere prijzen zullen voor 15 Aug. 1913 worden uitgeloofd.

Berichten uit de Kolonie.

Reunion Chikitoe „San Hosé".

Deze welbekende jongensvereeniging zal a. s. Woensdag avond weer een voorstelling geven in de zalen van het St. Thomascollege. Opgevoerd zal worden een geheel nieuw stuk, geheel koddig en kluchtig, getiteld *Venganza di Kabouter* (de Wraak der Kaboutermannetjes.)

Schoolinspectie.

Donderdagmorgen bezocht ZExc. de Gouverneur, vergezeld van zijn adjudant den Heer H. P. Pieper de R. K. Meisjesschool en de hoedenvlechtcursus van Pietermaai.

Maandag en Dinsdag bracht de Heer W. C. J. van Leeuwen, schoolopziener, vergezeld van het lid der schoolcommissie den Eerw. Heer F. J. A. van den Donk een bezoek aan de R. K. bijzondere scholen in het benedendistrict, van S. Willebrordo Barber en Westpunt, en Woensdag aan de school van Santa Maria.

Donderdagmorgen bezochten de leden der schoolcommissie de Heeren Mr. J. B. Gorsira Procureur, L. van de Veen Zeppenfeldt Adm. v. Fin. en de Schoolopziener de R. K. School van Santa Rosa.

Onze mijningenieurs.

Het onderzoek naar de phosphaatmijnen van Santa Barbara door de mijningenieurs Professor Grutterink en G. Duyfjes is thans geheel afgeloopen. Slechts eenige kleine onbeteekenende zaken blijven nog te regelen.

Donderdagmorgen zijn Prof. Grutterink en G. Duyfjes per *SS. Prinses Juliana* naar Bonaire vertrokken om daar gedurende acht dagen de geologie van het eiland nader te bestudeeren en de boringen naar phosphaat op Fontein enz. en naar water op Kralendijk en omgeving en te Rincon in oogenschouw te nemen en om zoo noodig van advies te dienen.

Vandaar zal naar een scheepsgelegenheid gezocht worden om direct naar Aruba over te steken. Ook de Heer D. J. Schuilink, de mijningenieur op Bonaire werkzaam zal de beide andere Heeren daarheen vergezellen. Ook op Aruba zal ongeveer een week vertoefd worden. Den 22 October keeren dan Prof. Grutterink en Duyfjes per *SS. Prins Willem III* via Suriname, waar beide Heeren vroeger aan de geologische exploratie van het binnenland gedurende eenige jaren werkzaam waren, naar het Moederland terug.

Een Eersteling.

Zaterdag den 23 September is de eerste Curaçaoënaar, de Heer J. L. van der Veen Zeppenfeldt, na op schitterende wijze zijn studies voltooid te hebben aan het St. Dominicus-College te Nijmegen, in het klooster der E. E. P. P. Dominicanen te Huisen in Holland ingekleed in de orde van den H. Dominicus.

Rectificatie.

Volgens inlichtingen ons door het Agentschap van de Hamburg-Amerika lijn verstrekt, behoeft het bericht omtrent de ondersteuning verleend aan de weduwe van Pedrito Dank, eenige rectificatie.

Door de Maatschappij is voor dit doel een bedrag van 250.—gld, geschonken. Volgens overeenkomst met den toezienden voogd der twee minderjarige kinderen is van dit bedrag 50.— gld aan de weduwe ter hand gesteld, terwijl de resteerende 200.— gld zijn belegd op een Postspaarbankboekje. De begrafeniskosten werden buitendien geheel door de Maatschappij gedragen.

Spaar- en Beleenbank.

In het afgeloopen huishoudelijk jaar eindigend met 30 Juni heeft de Spaar- en Beleenbank alhier een winst gemaakt van f 5.775.12½.

Het Bestuur stelt voor hiervan de som van 3.175.12½ over te schrijven op het reserve-fonds en het resteerend bedrag van f 2.600 uit te keeren aan dividend, zijnde 20.— fl. per aandeel.

Hamburg-Amerika-lijn.

De *Atlantic Fruit and Steamship Cy.* heeft met de *Hamburg-Amerika-lijn* een contract gesloten, om een wekelijksche stoomvaartlijn tegen Januari a. s. te openen tusschen Jamaica en New-York.

K. W. I. M.

In het nieuwe Itinerarium van het tweede halfjaar der K.W.I.M. zijn weer een paar nieuwe havens op Haiti opgenomen. Op de *terugreis* van New-York naar Amsterdam zullen in het vervolg *naar verkiezing* worden aangedaan: Miragoâne, tusschen Port-au-Prince en Petit-Goâve en Aquin, tusschen Aux Cayes en Jacmel, zoodat nu reeds *negen* verschillende havenplaatsen van Haïti worden aangedaan.

Curaçao, vooruit!!!

Werkelijk men zou het niet gelooven, wanneer men het niet met eigen oogen gezien had. De meest moderne uitvindingen op het gebied der electriciteit kan men sedert eenige dagen hier op Curaçao reeds toegepast vinden ten bate der tandheelkunde. De vooruitstrevende Heeren Nouel & Correa, dentisten alhier, hebben hun vroegere tandheelkundige inrichting, nu echter geheel gemoderniseerd, overgebracht naar den overkant der Breedestraat No. 23 Punda. Op de vriendelijke uitnoodiging der eigenaars hebben wij daar onder het deskundig geleide van den Heer Correa alles haarfijn in oogenschouw genomen. Beurtelings hebben wij in bewondering gestaan zoowel over de keurig-fijne stoffeering en de vernuftige installatie dezer kliniek, als over de wondere vindingen der moderne wetenschap, die hier zijn toepast, niet minder dan over den durf en de ondernemingsgeest dezer Heeren, die geen vreemdelingen zijn, maar eigen zonen van Curaçao.

In een hooge en ruime, helderverlichte, eenvoudig deftige, met modernen smaak ingerichte ontvangst- en wachtzaal vinden de bezoekers de gelegenheid om op aangename wijze hun beurt af te wachten. Van hieruit voert een trap naar de bovenverdieping, waar aan de voorzijde der straat het eigenlijke tandheelkundig kabinet zich bevindt, waar de bezoekers of patienten van hun fouten en kwalen en pijnen aan hun gebit genezen worden. Men kan hier volkomen gerust zijn, dat alle instrumenten vooraf met de grootste nauwkeurigheid ontsmet worden. Of wel die instrumenten worden in een electrisch kookapparaat, verward door een stroom van 110 volt, gedesinfecteerd. Bovendien liggen alle

---

Thielen een wraakneming van het volk geweest is op het optreden van de Nederlandsche marine. Trouwens, denzelfden dag, waarop deze eerste aanvallen plaats hadden, was de proclamatie verschenen van generaal Gomez, toen belast met het presidentschap van Venezuela; over wegende: „dat sedert 1o. December „in de territoriale wateren en in en„kele havens, verscheidene kruisers „der Nederlandsche marine zijn ver„schenen, gewapender hand koop„vaardijschepen lastig vallende met „heimelijk vijandige bedoelingen, dat „de regeering officieel kennis heeft ge„kregen, dat gisteren (12 December) „voor de landtong van Treccas, de „kustwachter Menis, bewapend scheep„je van de douane om smokkelen te„gen te gaan, genomen is door den „Nederlandschen kruiser „Gelder„land", enz enz,—dat deze daden van „werkelijke invasie op het territoir „der Republiek een ernstige beleedi„ging zijn, de nationale souvereini„teit aangedaan, en de integriteit „van het grondgebied en de eer en „waardigheid der natie in gevaar „stellen", — weshalve gedecreteerd werd: „art. 1 dat de natie in haar „verdediging moet voorzien en dat „dientengevolge het „federaal uitvoe„rend bewind de macht aanvaardt „ter uitvoering van de buitengewo„ne maatregelen, het toegekend bij „al. 8 van art. 80 der Grondwet.... enz."

Het te Caracas verschijnend blad „El Noticiero", dit manifest publiceerende, voegt daaraan toe: „Van „het eerste oogenblik af reageerde „het volk van Caracas op de aan„kondiging dat het vaderland in „gevaar was, en de publieke mani„festatie van den 13en dezer,— (toen „de magazijnen van de firma Tielen werden geplunderd) — „spontane impulsie der harten, gaf in weinige „oogenblikken aan de hoofdstad het „aanzien van de dagen waarin de „vaderlandsliefde harer zonen plech„tig het initiatief neemt, dat in ern„stige oogenblikken hen kenmerkt."

Den 15en dezer zelfde maand vaardigde de gouverneur van Caracas een decreet uit: „overwegende dat „de ernstige wanordelijke woelingen „van gisteren en heden in de stad „betreurenswaardige persoonlijke on„gelukken hebben veroorzaakt en „het particuliere eigendom hebben „geschaad", — waarbij alle samenscholingen worden verboden.

Trouwens de proclamatie van generaal Gomez moest reeds 11 December aan de gouverneurs der provincies zijn toegezonden, wat blijkens de dagbladen kwamen den 12den hun telegrafische antwoorden daarop in, de ontvangst erkennende van „de vaderlandslievende circulaire, waarin u mij in kennis stelt van de aanslagen tegen de Republiek gepleegd door de Nederlandsche regeering.'. Deze telegrammen zijn alle in eenzelfden geest gesteld: „De Venezolaansche natie, die zoovele en zoo groote bewijzen heeft gegeven van onweerstaanbaren hoogmoed in haar strijd voor de vrijheid, zal zich in de tegenwoordige crisis van de omstandigheden rekenschap weten te geven. Enz."

Uit alles blijkt dus wel een vijandige stemming tegen Nederland, en dat het volk zich daardoor heeft laten prikkelen tot daden van wraak op de grootste Nederlandsche firma in de hoofdstad, schijnt niet twijfelachtig.

Dat de regeering van Venezuela dit aanvankelijk stilzwijgend erkend heeft, door haar uitgesproken gezindheid om den heer Thielen schadeloos te stellen, blijkt ten overvloede uit dezen brief van Dr. Paul aan onzen minister van buitenlandsche zaken, gedateerd 14 Maart 1909: „.......Ik maak van deze gelegenheid gebruik „om u mede te dee„len, dat President Gomez — naar „de minister van buitenlandsche za„ken mij heeft overgebracht met „opdracht, om het u te doen weten „— reeds heeft gemeld aan de ver„tegenwoordigers van den heer Thie„len te Caracas, dat de regeering „geneigd is met den heer Thielen „tot onmiddellijke overeenstemming „te geraken. Mijn regeering hoopt „dat het behandelen van dit vraag„stuk buiten de diplomatieke we„gen om, ten slotte alle bezwaren „zal wegruimen om te komen tot „herstel van de ambtelijke betrek„kingen met Nederland".

De brief van den Venezolaanschen minister van buitenlandsche zaken, waarop Dr. Paul zich beroept, is van 20 Maart 1909, genummerd 214. De bedoelde mededeeling daarin luidt: „De waarnemende president „heeft reeds aan den procuratiehou„der van den heer Thielen in deze „stad doen weten, dat de regeering „geneigd is om tot een directe re„geling met genoemden heer te ko„men. Dus is net wenschelijk dat U „opnieuw hiervan kennis geve aan „den minister van buitenlandsche „zaken, opdat deze kwestie afgeschei„den wordt van de diplomatieke „onderhandelingen."

Maar twee jaar later, (Mei 1911) in zijn laatste schrijven aan den Duitschen zaakgelastigde, die ook de Nederlandsche belangen behartigt, herhaalt minister Matos uit zijn Geelboek dezelfde motieven voor het plunderen van de magazijnen der firma H. Thielen, die niets met haar Nederlanderschap uitstaande zouden hebben gehad, en besluit „dat, wan„neer de heer Thielen van meening „is dat zijn reclamatie wel gegrond „en billijk is, niets hem weerhoudt „die voor de rechtbanken der Repu. „bliek aanhangig te maken."

Trouwens, in zijn antwoord op de jongste Boodschap van President Gomez, heeft 't Congres, doelende op Nederland en Frankrijk, uitdrukkelijk den wensch uitgesproken: „dat „geen passende pogingen worden ver„zuimd om de regeling van de vor„deringen dezer beide naties te beëin„digen."

Het laatst deelde de heer Thielen ons mee, dat president Gomez nog steeds niet aan de vrouw en kinderen van zijn schoonvader, den heer Tello Mendoza vergunt Caracas te verlaten. De familie wenscht naar Europa te komen, maar kan daartoe geen vergunning krijgen. President Gomez stelt als conditie voor zijn verlof tot vertrek, *dat de heer Thielen zijn reclamatie eerst intrekt!* — Zooals men weet heeft de heer Mendoza zelf de waakzaamheid der spionnen van Gomez weten te verschalken en woont hij al eenige maanden te Parijs.

nikkelen gereedschappen geregeld opgeborgen in twee glazen kastjes, die tegelijk als sterilisators dienst doen, waar de werktuigen van den dentist onder voortdurende formaldehidedampen gesteriliseerd d. i. geheel bacterievrij gemaakt worden. De werktuigjes dienend voor boring enz. der tanden worden niet meer door een trapbeweging van den operateur, doch geheel electrisch bewogen, zoodat zijn hand en voet geheel vrij zijn en dus al zijn aandacht onverdeeld op de tandoperatie gericht is. Met een spiegeltje, dat het licht van een electrisch miniatuur-gloeilampje terugkaatst, kan hij de mondholte onderzoeken. Door een ander dergelijke lampje met zekerheid vaststellen, of zich abcessen in het kaakbeen bevinden. Ook des avonds kan hij nog bij kunstlicht, verkregen door een sterk-electrische lamp, door een krachtige lens nog versterkt en vergroot de mondholte onderzoeken.

Naar verkiezing is hij in staat door een koude of warme luchtstroom een reeds bewerkte holte eener kies snel te drogen. Met een enkele handbeweging regelt hij op een schakelbord den electrischen stroom voor elk zijner instrumenten, met, een nooit falende zekerheid. Kortom alles vindt men hier door de wetenschap bijeen gebracht om het lijden en de onaangenaamheden van de ziekten van 's menschen gebit tot een minimum te beperken en de behandeling zoo pijnloos en binnen den korts mogelijken tijd te doen plaats grijpen.

Alle verschrikkingen en angsten voor een tandheelkundige bewerking, gewoonlijk de kwelgeest voor de kiespijnlijders,—verdwijnen hier. Werkelijk, toen wij alles tot in de kleinste bijzonderheden hadden gezien, gevoelden wij bijna spijt, op dat oogenblik geen kiespijn te hebben, om niet terstond de proef te kunnen nemen. —Ook naarde achterzijde van de bovenverdieping leidde de Heer Correa ons, om ook een blik te werpen in zijn laboratorium, waar de kunstgebitten, de goudvulling en plombeering enz. enz. worden in gereedheid gebracht.

De geheimzinnige beweegkracht voor al die instrumenten staat verborgen beneden aan de achterzijde. Een gasoline-motor van 3 P. Kr., die bij 10 uur onafgebroken werken slechts hoogstens 3 ½ galon benzine verbruikt, brengt een dynamo in beweging met een snelheid van 2250 omwentelingen in de minuut en deze levert den electrischen stroom van 14 ampères en 125 volts. Die stroom doet het water koken in het kookapparaat, brengt een luchtpomp in beweging voor het opzamelen van gecomprimeerde lucht, die weer dienen moet voor de bovenvermelde sneldroging der kiesholten.

Opdat de motor niet voor de afzonderlijke bewerking van elken patient in werking behoeft gesteld, wordt deze electrische stroom van den dynamo opgezameld in een accumaloren-batterij, waar hij eerst getransformeerd wordt tot een sterkte van 6 volts en 15 ampéres. Overal vindt men nog tal van ventilatoren door denzelfden geheimzinnigen electrischen stroom rondbewogen, die een aangename koelte toewuiven.

De Heer Nouel en Correa hebben eer van hun model-inrichting. Wij wenschen er hun veel succès mede. Onzen oprechten dank voor hun vriendelijke geleide en deskundige voorlichting.

Welkom.

Heden morgen zijn de Eerw. Zusters Antoinette, Colomba, Mechelina en Teresita bestemd voor het St. Elisabeths-gasthuis alhier per *SS. Prins Willem I* aangekomen.

Verdronken.

Donderdag morgen is een zekeren A. L. afkomstig van *Jan Booi* (Santa Rosa), die met een jongen aan het zwemmen was in de baai van St. Joris, jammerlijk verdronken.

Gisteren namiddag werd zijn lijk gevonden.

—Dinsdag was een jongen L. M. bezig aan het strand van den *Noordkant* bezig met aas te vangen voor de vischvangst, waarbij hij zich te vèr in zee waagde en door den stroom werd meegesleurd. Den volgenden dag is zijn lijk aan de *Boca San Pedro* aan land gespoeld en daar ter plaatse begraven.

Regenval op Curaçao.

gedurende de maand Augustus.

Fort Amsterdam	3.1	m.M.
Plantage Knip		
Siberie	9.1	„
Klein Sta. Martha	1.5	„
Hoffi Abao	3.5	„
Cas Chikito	0.	„
Groot St. Joris	3.5	„
Klein St. Joris	0.	„
Santa Rosa	5 3	„
Beekenburg	4.	„
Noordkant	8.	„

Opgave van uitgevoerde artikelen de kolonie Curaçao, gedurende het 2de kwartaal 1911.

BONAIRE.

Aloë	26,832 KG.	f 5,366,40
Brandhout	51 KG.	„ 5,10
Caret	5½ KG.	„ 95,87½
Dividivi	331,340 KG.	„ 19,880,40
Geitenvellen	2306 KG.	„ 2,767,20
Houtskolen	8064 zakken	„ 4,032,
Hout (Brazilie)	72,228 KG.	„ 2,166,84
Kalk	220 vaten	„ 132,
Koper (oud)	657 KG.	„ 197,10
Kippen	35 stuks	„ 8,75
Mest	3806 vaten	„ 951,50
Salons	20 stuks	„ 60,
Schildpadden	3 stuks	„ 7,20
Stroohoeden	426 dozijn	„ 1017,60
Visch (versche)	40,000 stuks	„ 400,
Wol	80 KG.	„ 9,60
Zout	17,128¾ KG.	„ 5,751,20
Ezels	38 stuks	„ 570,
Geiten	1,222 stuks	„ 3,666,
Runderen	3 stuks	„ 150,
Schapen	204 stuks	„ 816,
Varkens	2 stuks	„ 20,
		f 48,070,76½

Muziekuitvoering.

De Militaire Kapel zal morgen van 6 tot 7½ uur een muziekuitvoering geven in het Paviljoen „Wilhelmina" op Molenplein Otrabanda.

Curaçaoschen Tram.

Het is thans zeker, dat het rollend materiaal van de Curaçaosche tramlijn zich aan boord van de *Belgian* bevindt, die vandaag of morgen hier verwacht wordt.

Koloniale Postspaarbank.

Ingebrachte gelden in de Maand Juli 1911.

Willemstad		f 4.284.43
2e district		46.80
3e „		7.50
4e „		7.75
5e „		4.—
Oranjestad	Aruba :	761.31
3e district	„	—
Kralendijk	Bonaire :	451.90
Rincon	„	51.18
Philipsburg, St. Mart. NG.		[illegible].25
Oranjestad, St. Eust.		155.93
Bottom, Saba		263.10
Windwardside		15.—
	Samen :	f 6.709.15
	Terugbetaald :	6.920.81

Hollandsche Sleepersdurf.

Nederland is over de geheele wereld bekend om zijn stoutmoedige sleepbootkapiteins, die er niet tegen opzien zware dokken, baggermolens enz. naar de verste werelddeelen te sleepen.

Maar wat nu over eenigen tijd op dit gebied door Hollandsche sleepers vertoond zal worden, is zelfs hier een nog nooit gezien schouwspel.

Te Amsterdam, wordt bij Schellingwoude, buiten de Oranjesluizen, —daar het te groot wordt om deze te passeeren, — een dok voor Soerabaja gebouwd, dat nog even grooter is dan het laatst klaargekomen Julianadok.

Terzelfdertijd dat dit dok gereed komt en naar Indië gesleept moet worden, loopen in Engeland een kleiner dok van stapel en een schip, beide eveneens bestemd voor Oost-Indië. Om nu in plaats van 3 sleepen er slechts één te behoeven te organiseeren, heeft men het volgende bedacht.

Het kleine Engelsche dok neemt op de gewone wijze het schip op. Dit wordt gestut en het dok weer leeggepompt, zoodat de heele zaak gelicht wordt. Terzelfdertijd arriveert uit Nederland het groote voor Soerabaja bestemde dok, dat over de Zuiderzee en tusschen de eilanden door, naar Engeland is gesleept. Dit wordt nu op zijn beurt volgepompt, zoodat het zinkt, het kleine dok met het schip vaart er in, het groote wordt vervolgens weer naarboven gebracht, en zoo zal het heele zaakje dan naar Indië gesleept worden.

Inderdaad een stout stukje!

Ratten en Muizen.

Gedurende de laatste 8 dagen werden in het fiscalaat aangebracht en door middel van petroleum verdelgd

111 ratten

37 muizen.

Trinidad.

De Gouverneur van Trinidad geniet een salaris van 5000 p. st. 's jaars of 2000 dls. per maand, daarin begrepen het salaris, dat hij aan zijn particulieren secretaris moet uitkeeren.

Bovendien heeft hij vrijstelling van alle invoerrechten voor zijn goederen, een zekere prijsverlaging voor alles, wat hij op het eiland zelf koopt, vrije woning (paleis) met verlichting, vrije reiskosten, vergoeding van onkosten voor meubels, biljart, eetservies, voor bezoldiging van bedienden en personeel en voor onderhoud voor de receptiezalen; dagelijks 16 tot 20 cuarterons melk en een ½ flesch room, versche boter, groenten, enz., de noodige paarden voor de politie enz. enz. De Gouverneur Sir Napier Broome zeide eens, dat het ambt van Gouverneur van Trinidad alles bij elkaar genomen, zeker ten naaste bij een inkomen van 7000 p. st. 's jaars of zoowat 2.800 dls. per maand vertegenwoordigt.

Kabelnieuws.

Frankrijk.— Een verschrikkelijk ramp heeft Maandagmorgen de Fransche Marine getroffen. Het eskader-pantserschip 1ste klasse *Liberté* liggend in de haven van Toulon is door een geweldige ontploffing vernield, waarbij bijna 300 leden der bemanning het leven verloren.

Het was betrekkelijk een nog nieuw schip, in 1905 te water gelaten. Het had een lengte van 134 M. met een waterverplaatsing van bijna 15.000 ton en machines van 20500 P. Kr. en 47 snelvuurkanonnen aan boord. De bemanning bestond uit 742 koppen. Van dezen waren er op het oogenblik der ramp 140 aan wal. Ook van de nabijgelegen kruisers *Verité* en *Democratie* werden een 20 tal gedood en 50 gewond door de projectielen van de *Liberté*. Er heerscht in geheel Frankrijk een groote verslagenheid over deze ramp. Of het ongeluk aan onvoorzichtigheid, of aan zelfontbranding van het buskruit of aan misdadig opzet te wijten valt, is nog onbekend. Het laatst vindt steeds meer en meer geloof, te meer dewijl den volgenden dag aan boord van de *Patrie* en de *Suffren* eveneens brand ontdekt werd, en gezien de talrijke rampen waardoor de Fransche Marine in de laatste jaren getroffen is.

—De onderhandelingen met Duitschland omtrent de Marokko-kwestie schenen eerst tot genoegen der beide partijen in vrede te zullen worden opgelost. De laatste voorstellen van Frankrijk waren door Duitschland aangenomen, doch gisteren werd weer bericht, dat Duitschland's antwoord op deze voorstellen nog een nieuw onderzoek noodig maakte.

Holland.— Zooals verwacht werd, is Graaf van Bijlandt herkozen tot voorzitter der 2e Kamer. —Tot leden van de Provinciale Staten van Noor-Holland zijn gekozen Dr. Kraus, oud-hoogleeraar en rector magnificus van de Technische Hoogeschool te Delft en oud-minister van Waterstaat en Mr. H. J. van Ogtrop.

Buitenland.

DUITSCHLAND.

Een bijzondere beteekenis wordt in verschillende Duitsche bladen gehecht aan de door den Keizer te Hamburg uitgesproken rede, waarvan wij in ons hoofdartikel van heden melding maken.

De *Köln. Volkszig.*, die evenals de *Germania* in de laatsten tijd vaak opvallend scherpe artikelen heeft, ziet in die keizerlijke rede een krachtige terugwijzing der Engelsche aanmatigingen.

Engelands houding jegens Duitschland is een gevolg van zijn afgunst op den Duitschen zeehandel en de Duitsche oorlogsvloot.

„Jullie Engelschen klaagt voortdurend, zegt het Keulsche blad, „dat je plaats op de wereldmarkt slechter wordt, en daarvan krijgt het booze Duitschland de schuld. Maar wees toch niet zoo afgunstig. Geef je zelf liever wat meer moeite, dat is de eenige weg om vooruit te komen.

Even afgunstig ook zijn de Britten op onze marine en reeds dikwijls is het idee geopperd, of het niet goed zou zijn de Duitsche vloot maar eens aan te pakken, voordat zij te machtig zou zijn gevorden.

De Keizer echter wees er op ook in de toekomst de vloot te versterken, opdat Duitschland zeker kan zijn, dat niemand het zijn rechtmatige plaats onthouden kan.

Dat slaat op Engeland, op „tante Britania", zooals de *Kölnische* scherp opmerkt, op die afgunstige tante, die ons als Asschenpoetster behandelen wil.

Nog al grof, zou men zoo zeggen. Maar het Duitsche blad antwoordt daarop, dat het officieele Engeland zich nog wel andere dingen veroorlooft. Men denke maar eens aan de redevoering van Lloyd George en Asquith en aan het geschrijf van den Engelschen gezant te Weenen.

Na deze lievigheden aan het adres van den Engelschen concurrent gericht te hebben, gaat het blad voort:

De wereldpolitiek in onze dagen berust in de allereerste plaats op economische overwegingen en belangen en op dit gebied zijn Engeland en Duitschland de scherpste antagonisten. Wij Duitschers kunnen ons echter het getuigenis geven, dat wij in dezen wedstrijd gehandeld hebben als een eerlijke koopman, die niets anders gedaan heeft, dan door betere bediening zijner klanten aan de concurrentie het hoofd te bieden.

Stel hiertegenover eens wat de *Saturday Review* schreef: „Wanneer vandaag Duitschlands macht vernietigd werd, zou er morgen geen enkele Engelschman zijn, die daardoor niet rijker was geworden."

Zoo lang echter de Duitsche vloot nog zwak en klein was en ieder oogenblik uit elkaar geslagen kon worden, bleef men nog tamelijk rustig. Men zei trots: Engeland kan tegenover ieder nieuw Duitsch pantserschip drie Engelsche stellen.

Dat veranderde echter, toen de Duitsche oorlogsmarine geducht in sterkte toenam.

Het Engelsche ideaal „de tweemachten-standaard", waardoor het zijn overmacht ter zee wilde handhaven, bracht echter groote kosten met zich en daarom verlangde men van Duitschland, dat het zijn vlootprogram wat inbinden zou.

Bepaald zenuwachtig werd men aan gene zijde der Noordzee, toen ook Oostenrijk-Hongarije Dreadnoughts begon te bouwen. Toen Engeland n.l. zijn maritiem zwaartepunt in de Noordzee verlegde, geschiedde dit bij wijze van voorzorgsmaatregel tegenover Duitschland en tegelijk in het geval van zekerheid, nog onbetwist heer en meester der Middellandsche Zee te zijn.

Meester der Middellandsche Zee beteekent tevens meester van den zeeweg naar Indië, een weg van bij zonder groot belang voor Engeland.

Nu is een leelijke spaak in het wiel der Engelsche vlootpolitiek gestoken, daar behalve Oostenrijk, ook Italië zijn vloot uitbreidt en Turkije ook bezig is een krachtige zeemacht te scheppen. Het krachtige Jong-Turksche bewind heeft er geen gras over laten groeien en reeds verschillende pantserschepen, enz. aangekocht of de noodige maatregelen genomen voor aanbouw.

De Engelsche bladen zijn er natuurlijk als de kippen bij geweest, om te weten te komen, in hoeverre de rede van den Duitschen keizer wijst op vlootuitbreiding.

Volgens de „*Daily Mail*" heeft de voorzitter der vlootvereeniging admiraal Von Köster op een vraag van den Berlijnschen correspondent van het Engelsche blad, geantwoord, dat naar zijn meening uit de keizerlijke rede niets omtrent uitbreiding der vlootwet kan worden afgeleid.

MAROKKO.

Veel meer dan scheurpapier zal de zoo plechtig onderteekende *akte van Algeciras* wel niet blijken, hoeveel weken er ook indertijd over geredekaveld en hoe veel staatsmanswijsheid er aan ten koste is gelegd?

Frankrijk zou geen vinger uitsteken naar Marokko!

Zeker!

Maar beloven en doen zijn twee, zegt een spreekwoord.

En bij levende lijve wordt de arme Marokko-kip geplukt, totdat er geen veer meer van over is.

In diplomatieke taal heet dat uitbreiding van invloedsfeer; een gewoon mensch zou het diefstal noemen.

En niemand van de Europeesche machten, die in Algeciras zoo'n roerende bezorgdheid aan den dag legden voor dien armen drommel van een sultan denkt er aan, thans een

hand uit te steken, om dien staatenroof te beletten.

Duitschland zou met het grootste genoegen van de wereld dien langvingerigen Franschman Marokko uit willen kijken en dan zelf een grooten hap nemen uit de begeerde koek.

Doch Frankrijk heeft eenmaal vast gegrepen en laat niet los.

't Is dan ook de moeite wel waard: een rijk land, niet ver van huis en bevolkt met krijgshaftige stammen, waaruit met geduld en overleg best een paar honderdduizend dappere soldaten zijn te vormen, die het legertekort in het moederland kunnen aanvullen.

Een gemeene diefstal toch, zeggen de Duitsche kranten, niet omdat de sultan zoo handig wordt kaalgeplukt, maar wegens de Fransche machtsvergrooting.

En het eind van het liedje is, dat de heeren staatslieden te Parijs en Berlijn met het eerlijkste gezicht van de wereld het gewichtige vraagstuk trachten op te lossen: hoeveel vergoeding komt C toe, als B van A steelt en C zijn mond houdt. Een eerzaam staatsburger zou waarschijnlijk de kast in draaien, als hij zich met dergelijke rechtsgeleerde problemen ging bezighouden, maar voor de heeren diplomaten is het een welkom zaakje, om een paar sporten hooger te klimmen op de politieke ladder.

De „*Indépendance Belge*" doet in een bittere beschouwing uitkomen, hoeveel belang vooral België, welks onafhankelijkheid door de groote mogendheden gewaarborgd is, bij het nakomen van internationale verdragen heeft. Marokko en Perzië zijn nu reeds twee voorvallen uit den jongsten tijd van het schenden van dergelijke verdragen. Gaan de mogendheden op dezen weg voort, dan kan het niet anders, of tal van onheilen worden uitgelokt.

Histories, zooals de Marokko-zaak, zijn voor kleine, koloniën bezittende landen, nu juist geen geruststellende voorvallen.

Nederland en Marokko.

De „*Gazette de Hollande*" wijst op het belang dat de kleine mogendheden, en wij in de eerste plaats, hebben bij de oplossing van de Marokkaansche quaestie. Wij in de eerste plaats, omdat de Nederlandsche invoer in Marokko van belang is, omdat de Nederlandsche scheepvaart met een tonnenmaat van 89,579 ton de eerste plaats inneemt in de haven van Tanger, terwijl Engeland, Frankrijk en Duitschland eerst daarna komen, met resp. 63.299;—58.779 en 36.896 ton; en wij ook bij de mijnenexploitatie in Marokko belang hebben. De „*Gazette*" vraagt dan ook terecht of de onderhandelingen tusschen Duitschland en Frankrijk worden gevoerd met „de open deur" tot grondslag. „Het is de taak onzer diplomatie te rechter tijd en te juister plaats er aan te herinneren, dat Nederland aanspraak heeft op de economische gelijkheid in Marokko, die door de Acte van Algeciras is gewaarborgd. Welke in de toekomst de verdeeling zij van het Marokkaansche gebied, de handel moet er vrij blijven".

Wij zijn niet de eenige onderteekenaars van de Acte van Algeciras, voor wie deze „open deur" van belang is en met name Engeland zal wel zorgen dat het belang van zijn handel door de nieuwe schikking niet wordt geschaad. Maar dat is geen reden voor ons om niet zelfstandig te zorgen, dat de rechten van ons kleine land bij de compromissen der groote mogendheden niet vergeten worden.

ITALIE.

Het cholera - oproer.

De verwoestingen door de cholera aangericht en welke door de Italiaansche regeering verheimelijkt werden, hebben, zooals wij reeds melden, in Calabrië aanleiding tot betreurenswaardige tooneelen gegeven, die op het geheele land een diepen indruk gemaakt hebben. Sedert eenigen tijd woedt de cholera bijzonder erg te Verbicaro in Calabrië; al de waterputten zijn besmet. Het aantal slachtoffers is dan ook niet gering; zoo kwamen o. a. op één dag 82 gevallen voor, en 48 met doodelijken afloop.

De bevolking was door een en ander zeer verschrikt en naar het blijkt, hebben politieke partijen daarvan gebruikt gemaakt, om een paniek in het leven te roepen. Sedert twee weken kwamen telken male wanordelijkheden voor, waarbij manifestatiën tegen het gemeentebestuur plaats hadden. De burgemeester drong tevergeefs op bijstand aan bij de Regeering, tegenover de dreigende houding der bevolking, die in haar overprikkeling het er voor hield, dat de regeering de choleramicrobe deed verspreiden ten einde de bevolking te decimeeren. Zelfs boden zij aan om extra belastingen op te brengen, als de regeering maar hun leven sparen zou.

De procureur van Cosenza besloot ten slotte in te grijpen en beval den burgemeester, die Verbicaro verlaten had, naar zijn post terug te keeren. Eindelijk was de verbittering op 't hoogst gestegen. Tegen den avond ontvingen de ambtenaren van het telegraafkantoor te Marina-Belvedere het volgende telegram uit Verbicaro van den dienstdoende telegraafbeambte: ik sterf als slachtoffer van mijn plicht, beveel u mijn vrouw en dochter aan....Hier hield het telegram op, daar blijkbaar de draad op hetzelfde oogenblik doorgesneden werd. Inmiddels was te Verbicaro de bevolking tot ernstige onlusten overgegaan. Op het stadhuis werden de deuren opengeloopen en de secretaris, Amorosi genaamd, vermoord.

Het stadhuis werd vervolgens, evenals andere huizen, in brand gestoken. Ook op het huis van den burgemeester werd door het woedende grauw een aanval gedaan, doch de inmiddels aangekomen carabiniers wisten een plundering te voorkomen en slaagden er in, niet dan na verschillende salvo's te hebben afgegeven, de rust te herstellen.

Naar de „Tribuna" verzekerd, lagen 20 lijken van choleraleiders onbegraven langs den weg.

PORTUGAL.

De Portugeesche gouverneur van Timor, waarvan ook een deel aan onze Nederl. Oost-Indië behoort, moet al een zeer onbetrouwbaar heer zijn. Hij is behalve landvoogd ook koffieplanter en had er een mooi partijtje Timorkoffie liggen. Om de koffie gemakkelijker kwijt te raken, hief hij, zoo vertelt het „Soer. Hbl." de uitvoerrechten op. Een Arabier vlooger in en kocht hard cash de partij, om ze naar Makassar uit te voeren. Edoch, nauwelijks was 't geld opgeborgen in de brandkast van den landvoogd, of de gouverneur hief weer de uitvoerrechten van de koffie op, zoodat de Arabier de gekochte partij niet kon uitvoeren, zonder schade te lijden.

Portugal-Nederland.

„*Der lustige Krieg*"!.......Het N. v. d. D. v. N. I. van 3 Augustus meldt:

Maandagmorgen j.l. bracht het Nederlandsche stoomschip „Koning Willem I" te Tandjong Priok aan: vijftig man expeditionaire...Portugeesche troepen, die door de K. P. M. met bekwamen spoed naar het oorlogsterrein (Timor) werden getransporteerd, om daar casu quo......... den Nederlandschen Leeuw te bekampen.

Kan het gemoedelijker? Nu ontbreekt het er nog maar aan, dat kolonel van Rietschoten, op het voorvoorbeeld van Tromp bij Duins, in 1639, aan den vijandelijken aanvoerder „kruit en lood" afstaat, wanneer de Portugeesche munitie-voorraden zijn uitgeput.

En zou generaal van Daalen niet te bewegen zijn om aan onze vijanden wat kookpannetjes cadeau te maken?

De Timor-comedie wordt eene operette.

HAVEN-NIEUWS.

VAN 23 SEPT. — 7 OCT.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Caracas	Furst	26 Sept.	La Guayra	27 Sept.	New-York
Maracaibo	G. W Goodman	30 „	New-York	30 „	Maracaibo
Maracaibo	„	5 Oct.	Maracaibo	5 Oct	New-York
Philadelphia	H Highborn	5 „	New-York	5 „	La Guayra
Merida	A. Johanson	27 Sept.	Maracaibo	27 Sept	Maracaibo
Merida	„	1 Oct	Maracaibo	2 Oct.	La Guayra
Merida	„	4 „	La Guayra	6 „	Maracaibo
Oranje Nassau	G D Nieman	24 Sept	New-York	25 Sept.	Amsterdam
Prins Willem I	A. R Nyboer	30 „	Amsterdam	1 Oct.	New-York
Pr. Fr Hendrik	J. v. d. Borden	7 Oct.	New-York	8 Oct.	Amsterdam
Belgian	Williams	1 Oct.	Liverpool	1 Oct.	Santa Marta
Venetia	C. Segebarth	30 Sept.	Hamburg	2 „	Hamburg
Città di Milano	F Ferraro	3 Oct.	Colón	3 „	Génova

Schoeners.	Aankomst.	van	Schoeners.	Vertrek	naar
Electra H	23 Sept.	La Guayra	*Dreadnought H*	23 Sept.	Isla Barlov.
Victoria H	23 „	Maracaibo	*Maria H*	23 „	Maracaibo
Gaviota H	24 „	Pto Rico	*Ariminta H*	24 „	Barbdos
Estr. del Mar V	23 „	Guanta	*Perla de Ozama*	24 „	Sto. Domingo
Hungaria H	24 „	Bonaire	*Estr. del Mar V*	25 „	Guanta
Juan Luis H	25 „	Aruba	*Juan Luis H*	26 „	Aruba
Olga Lucila C	26 „	Rio Hacha	*Victoria H*	26 „	Aruba
Meda H	27 „	Maracaibo	*Hungaria H*	26 „	Bonaire
Victoria H	29 „	Aruba	*29 de Agosto C*	30 „	Rio Hacha
Ariminta H	30 „	Barbados	*Virginia H*	1 Oct.	Vela de Coro
			Priscilla H	30 Sept.	Colon
			Margarita	30 „	Aruba

NOTA. In de maand Sept. vervalt de dienst der **HARRISON LINE** ten gevolge der werkstaking in Engeland. De eerstvolgende boot **STUDENT** zal hier zijn ± 15 Oct.

Gisteren kwam **H. M. UTRECHT** terug van Jamaica.

S. S. PRINSES JULIANA kwam gisteren weder terug van Bonaire.

Heden morgen passeerde hier dicht langs de kust het **S.S. MAGDALENA** van de **R. M. S. P. C.** komende van Colón.

Drukker:

B. L. BOGAERS.